

Email: tranthithuy12.08@gmail.com

PHÒNG GD&ĐT THỊ XÃ AN NHƠN

TRƯỜNG THCS NHƠN THỌ

KÌ THI HỌC SINH GIỎI LỚP 9

NĂM HỌC: 2024-2025

Ngày thi:

Môn: Ngữ văn 9

Thời gian: 150 phút (không kể thời gian phát đề)

Câu 1: (4,0 điểm)

Xác định và phân tích hiệu quả của các biện pháp tu từ được sử dụng trong đoạn thơ dưới đây:

*Bà hành khát đến ngõ tôi
Bà tôi cung cúc ra mời vào trong
Lưng còng đỡ lấy lưng còng
Thăm hai tiếng gậy tưng trong nắng chiều.
Nhà nghèo chẳng có bao nhiêu
Gạo còn hai ống chia đều thảo thơm.*

(Trích *Bà tôi*, Kao Sơn, dẫn theo nguồn <http://baoninhbinh.org.vn>, ngày 31/03/2010)

Câu 2: (6,0 điểm)

Nhà văn Nguyễn Huy Thiệp viết:

*Này bông hoa hồng
Giá trị của mày là khoảnh khắc
Ai biết mày khi đang kết nụ?
Ai để ý mày khi mày ứa tàn?
Ôi hoa hồng, hoa hồng
Phút giây này thật tuyệt vời.*

(Trích truyện ngắn *Mưa Nhã Nam*)

Viết bài văn nghị luận trình bày suy nghĩ của em về bài học được rút ra từ đoạn thơ trên.

Câu 3: (10,0 điểm)

Giáo sư Huỳnh Như Phương khẳng định: *Quan niệm nghệ thuật về con người thể hiện tầm nhìn của nhà văn và chiều sâu triết lí của tác phẩm.*

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Qua các tác phẩm truyện ngắn đã học, hãy làm sáng tỏ ý kiến đó.

----- **Hết** -----

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm.

Họ và tên thí sinh: Số báo danh:

HƯỚNG DẪN CHẤM BÀI THI CHỌN ĐỘI TUYỂN HỌC SINH GIỎI (Hướng dẫn chấm gồm 5 trang)

I. Hướng dẫn chung

- Giám khảo cần nắm được nội dung trình bày trong bài làm của thí sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức độ hợp lý, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, có chất văn, có cách suy nghĩ và trình bày sáng tạo.
- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những nhu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho điểm tối đa.
- Điểm bài thi làm tròn đến 0,25 điểm.

II. Đáp án và thang điểm

Câu	Ý	Nội dung	Điểm
1		Xác định và phân tích hiệu quả của các biện pháp tu từ được sử dụng trong đoạn trích	4,0
	a	<i>Xác định các biện pháp tu từ</i>	1,5
		* HS chỉ ra được các biện pháp tu từ được sử dụng trong đoạn thơ: - Điệp từ: <i>lưng còng</i> - Hoán dụ: <i>lưng còng</i> (Nếu HS gọi tên được các biện pháp tu từ mà không chỉ ra cụ thể thì cho 0.75 điểm).	0,75 0,75
	b	<i>Phân tích hiệu quả của các biện pháp</i>	2,5
		* HS phân tích hiệu quả của các biện pháp tu từ nêu trên để hướng tới các ý chính sau: - Các biện pháp tu từ được nhà thơ sử dụng khéo léo góp phần tăng tính hình tượng và biểu cảm cho sự diễn đạt, đồng thời tạo tính nhạc cho đoạn thơ. - Khắc họa chân dung già nua, nhọc nhằn có phần tội nghiệp của hai người bạn già. Từ <i>lưng còng</i> được lặp lại, kết hợp với động từ <i>đờ</i> đã tái hiện một hình ảnh đẹp đẽ, cảm động, ám áp tình người giữa chủ nhà và người hành khất. - Qua đoạn thơ, tác giả nhắn nhủ người đọc: Phải biết đồng cảm, sẻ chia, yêu thương, giúp đỡ lẫn nhau để cuộc sống trở nên tốt đẹp hơn.	1,0 0,75 0,75
2		Viết bài văn nghị luận trình bày suy nghĩ của em về bài học được rút ra từ những dòng thơ trích từ truyện ngắn <i>Mưa Nhã Nam</i> của Nguyễn Huy Thiệp	6,0
		<i>a. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận</i>	0,25
		<i>b. Xác định đúng vấn đề nghị luận: Đề cao lối sống tự tin và mạnh mẽ, biết trân trọng, khẳng định giá trị của chính mình</i>	0,25
		<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm</i> Vận dụng tốt các thao tác lập luận; kết hợp tốt các lí lẽ, dẫn chứng;	

	rút ra bài học nhận thức và hành động.	
2.1	Giải thích và xác định vấn đề nghị luận	1,5
	- Đoạn thơ sử dụng hình ảnh biểu tượng: bông hoa hồng để bày tỏ cảm xúc, suy ngẫm về cuộc sống và giá trị của mỗi con người. - <i>Giá trị của mày là khoảnh khắc...Phút giây này thật tuyệt vời:</i> Những câu thơ khẳng định giá trị và vẻ đẹp rực rỡ nhất của hoa hồng là khi bung nở và tỏa hương, là phút giây bừng sáng khi được dâng hiến tất cả những gì quý giá nhất của mình, cả sắc và hương cho cuộc đời. - Từ giá trị của hoa hồng, tác giả nói đến giá trị của con người chỉ vút lên đẹp nhất, tuyệt vời nhất khi được cống hiến cả sức vóc, trí tuệ và tâm hồn. - Đoạn thơ đề cao lối sống tự tin và mạnh mẽ, biết trân trọng, khẳng định giá trị của chính mình trong cuộc đời. (Thí sinh có thể đưa ra những bài học khác song lí giải phải hợp lí và thuyết phục)	0,5 0,25 0,25 0,5
2.2	Bàn luận, chứng minh vấn đề	2,5
	- Được thể hiện và khẳng định giá trị của mình là niềm hạnh phúc lớn lao của mọi người. Vì vậy, hãy luôn sẵn sàng tỏa hương, khoe sắc, đó là cách để bạn thực sự “sống” giữa mọi người. - Sống tự tin, mạnh mẽ sẽ phát huy được những giá trị của bản thân; tạo cho mình những cơ hội tốt đẹp trong cuộc sống. - Khẳng định giá trị bản thân chính là đánh dấu vai trò, vị trí của mình trong xã hội, cuộc đời, là nền tảng đưa bạn đến thành công, góp phần thúc đẩy xã hội phát triển. - Bản thân bạn khẳng định được những giá trị tốt đẹp sẽ luôn được người khác quý trọng, cảm mến. - Những ước mơ, khát vọng sẽ chẳng có ý nghĩa gì nếu ta không biến nó thành hành động cụ thể, tích cực. Con người sẽ tan vào quên lãng nếu không nỗ lực vươn lên phía trước. - Tuy nhiên, để mạnh mẽ và tự tin khẳng định bản thân đòi hỏi mỗi người phải có sự nỗ lực, tích lũy học hỏi không ngừng, phải trải qua thời kì “kết nụ” để làm giàu trí tuệ và tâm hồn mình. Chỉ điều đó mới giúp con người không bị úa tàn theo thời gian. - Lối sống tự tin và mạnh mẽ nhưng không đồng nghĩa với tính tự kiêu, tự đại, ảo tưởng. Bên cạnh đó cần phê phán những người sống thụ động, không dám nghĩ, dám làm, mặc cảm, tự ti ...	0,5 0,25 0,25 0,25 0,25 0,25 0,5 0,5
	<i>Lưu ý: Trong quá trình bàn luận, HS phải đưa ra được những dẫn chứng tiêu biểu, toàn diện, xác đáng để làm rõ vấn đề</i>	
2.2	Bài học nhận thức và hành động	1,0
	- Khẳng định giá trị bản thân là điều cần thiết của mỗi người. Con người hoàn toàn có thể quyết định mình là ai, có thể cháy lên, bừng sáng hay quẩn quanh, lụi tàn với những dự định, ý tưởng không bao giờ dám thực hiện.	0,5

		- Giá trị của hoa hồng chỉ tỏa sáng trong khoảnh khắc ngắn ngủi, con người cũng vậy, ai cũng chỉ được sống duy nhất một lần nên hãy sống đẹp, sống hết mình	0,5
		<i>d. Đảm bảo các yêu cầu về chính tả, dùng từ, đặt câu.</i>	0,25
		<i>e. Sáng tạo: Có cách diễn đạt sáng tạo, thể hiện suy nghĩ sâu sắc, mới mẻ về vấn đề nghị luận.</i>	0,25
3		Giáo sư Huỳnh Như Phương khẳng định: <i>Quan niệm nghệ thuật về con người thể hiện tầm nhìn của nhà văn và chiều sâu triết lý của tác phẩm</i>. Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Qua các tác phẩm truyện ngắn đã học hãy làm sáng tỏ ý kiến đó	10,0
		<i>a. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận</i>	0,25
		<i>b. Xác định đúng vấn đề nghị luận: Quan niệm nghệ thuật về con người bộc lộ tầm nhìn của nhà văn và chiều sâu tư tưởng của tác phẩm.</i>	0,25
		<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm; vận dụng tốt các thao tác lập luận; kết hợp tốt các lí lẽ, dẫn chứng; đánh giá vấn đề nghị luận</i>	
	3.1	Giải thích ý kiến	1,0
		- <i>Quan niệm nghệ thuật về con người</i> : Cách nhìn, cách cảm, cách nghĩ, cách cắt nghĩa lí giải về con người của nhà văn.	0,25
		- <i>Tầm nhìn của nhà văn</i> : Thể hiện khả năng quan sát về con người và thế giới; bộc lộ vốn sống, vốn hiểu biết, am hiểu tường tận của người sáng tác.	0,25
		- <i>Chiều sâu triết lý của tác phẩm</i> : Những chiêm nghiệm ý nghĩa nhân sinh, đúc kết giá trị tư tưởng sâu sắc qua tác phẩm.	0,25
		- Nhận định của Huỳnh Như Phương đặt ra vấn đề nhà văn và quá trình sáng tạo: Thông qua nghệ thuật biểu hiện, lí giải về con người nhà văn bộc lộ dấu ấn sáng tạo của chính mình và ý nghĩa nhân sinh cao cả, chiều sâu tư tưởng trong mỗi tác phẩm văn học.	0,25
3	3.2	Lí giải	2,0
		<i>* Quan niệm nghệ thuật về con người thể hiện tầm nhìn của nhà văn</i>	1,0
		- Con người vừa là đối tượng phản ánh trung tâm của văn học. Đồng thời, con người cũng chính là đối tượng thẩm mĩ thể hiện quan niệm của tác giả về hiện thực đời sống. Sự đánh giá, lí giải về con người trong mỗi thời đại luôn thể hiện tầm nhìn của nhà văn, tư tưởng nhân đạo, triết lí nhân văn, giá trị nhân bản. Tầm nhìn của nhà văn bộc lộ vốn sống, vốn hiểu biết, cá tính sáng tạo. - Khả năng quan sát càng tinh tường, thế giới quan tiên bộ thì nhà văn càng bộc lộ sự kiến giải sâu sắc, cái nhìn mang tính phát hiện và cá tính sáng tạo của người nghệ sĩ. Quan niệm nghệ thuật về con người là yếu tố quan trọng để đánh giá giá trị nhân văn của một tác phẩm. - Thông qua bút pháp miêu tả, nghệ thuật xây dựng nhân vật,... nhà văn thể hiện cách nghĩ, tầm nhìn sâu sắc hay hạn hẹp của mình. Tài năng, tấm lòng hay phong cách của nhà văn đều hội tụ trong quan niệm	

	nghệ thuật về con người	
	* <i>Quan niệm nghệ thuật về con người thể hiện chiều sâu triết lí của tác phẩm</i>	1,0
	- Quan niệm nghệ thuật đúng đắn, tiến bộ về con người trong mỗi hoàn cảnh lịch sử, thời đại là nền tảng tạo nên những tư tưởng sâu sắc, những triết lí sâu xa của nhà văn trong tác phẩm. - Những chiêm nghiệm và đúc kết của nhà văn về con người và cuộc sống sẽ làm nên giá trị tư tưởng lớn lao của tác phẩm, nhờ vậy mà tác phẩm có sức sống lâu bền trong lòng người đọc.	
3.3	Chứng minh	4,75
	<i>Thí sinh chọn lọc dẫn chứng (ít nhất hai truyện ngắn đã học) để chứng minh cho ý kiến của GS. Huỳnh Như Phương. Từ việc phát hiện ra quanniệm nghệ thuật về con người của nhà văn trong các dẫn chứng đã lựa chọn, thí sinh làm rõ các phương diện cơ bản sau:</i>	
	- Quan niệm nghệ thuật về con người thể hiện tầm nhìn của nhà văn: Thí sinh cần phân tích vấn đề nhà văn đã đánh giá, nhìn nhận về con người như thế nào? Từ đó nhận xét tầm nhìn của nhà văn mới mẻ, độc đáo, tiến bộ hay không? Có thể so sánh với quan niệm của nhà văn khác cùng đối tượng, đề tài để thấy tầm nhìn khác nhau.	2,25
	- <i>Quan niệm nghệ thuật về con người thể hiện chiều sâu triết lí của tác phẩm:</i> Thí sinh khái quát tư tưởng triết lí của mỗi tác phẩm truyện đã học. Cần khẳng định rõ, quan niệm về con người là cơ sở tạo nên tư tưởng nhân văn, tấm lòng nhân đạo của người nghệ sĩ	2,5
3.4	Đánh giá, nâng cao vấn đề	1,0
	- Nhận định trên đúng đắn và xác đáng, nêu lên vấn đề bản chất của nhà văn và quá trình sáng tạo nghệ thuật. Quan niệm nghệ thuật về con người là vấn đề cốt yếu của sáng tạo văn học. Nhà văn bộc lộ sự đánh giá, lí giải về con người, cuộc đời cũng đồng thời thể hiện tài năng, tấm lòng nhân đạo của chính mình và thể hiện giá trị của tác phẩm. Quan niệm nghệ thuật đúng đắn về con người là phẩm chất của nhà văn chân chính, nhà <i>nhân đạo từ trong cốt tủy</i>. - Bài học đối với người sáng tác và người tiếp nhận: + Để sáng tạo nên tác phẩm có sức sống lâu bền người nghệ sĩ phải sống sâu với hiện thực, có tầm nhìn, thế giới quan, nhân sinh quan tiến bộ, sâu sắc, có tình yêu thương, thấu hiểu về con người, cuộc đời, có phong cách nghệ thuật độc đáo,... + Người tiếp nhận cần trau dồi kiến thức, bồi đắp tư tưởng, tình cảm để có cái nhìn đúng đắn khi tiếp nhận tác phẩm văn chương. Người đọc sống với tác phẩm, phát hiện vẻ đẹp của con người, đánh giá được tầm nhìn của nhà văn và giá trị tác phẩm.	0,5 0,25 0,25
	<i>d. Đảm bảo các yêu cầu về chính tả, dùng từ, đặt câu.</i>	0,25
	<i>e. Sáng tạo: Có cách diễn đạt sáng tạo, thể hiện suy nghĩ sâu sắc, mới</i>	0,5

		<i>mở về vấn đề nghị luận.</i>	
<i>Tổng điểm</i>			20,0